

ՍՐՈՒՆՈՐԻՍԱՐԻ

ՄՇԿԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարվանը 6 ռուբլի:

Թիֆլիսում գրվում են միմյան խմբագրատան մէջ:

Օտարաբարաբայիք դիմում են ուղղակի
Тифлис. Редакция „Мшак“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւնները ընդունվում են ամէն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ինչ էինք առաջարկում:— Եւրոպայի տեսուչները, Նամակ Գանձակից: Նամակ Երևանից: Ներքին լուրեր:— Արտաքին տեսուչները: «ՐՈՍՍԵՅ» լրագիրը հայերի մասին: Պարսկաստան: Նամակ Թիւրքիայից: Նամակ Թիւրքիայից: Նամակ Գերմանիայից: Արտաքին լուրեր:— «Մշակի» հեռագրերը:— Յայտարարութիւններ:— Տեղեկացում:

ԻՆՉ ԷՒՆԻՍ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ

Քանի մի տարի սրանից առաջ մենք «Մշակի» մէջ մի առաջարկութիւն էինք արել թիֆլիս քաղաքի հին մասը վերանորոգելու, գումարատերերից մի բաժանորդական ընկերութիւն կազմելով: Մեր կարծիքով կարելի էր առնել մեր քաղաքի հին թաղերի գետիկները և քանդակ տները, մաքրել գետիկները, լայնացնել փողոցները, հաստատված պլանով շինել նոր տրանսպորտ և նորից ծախել նրանց: Այդպիսով քաղաքի անկանոն և անառողջ մասերը փոքր առ փոքր կը բորեկարգվէին և նոր կերպարանք կը ստանային, իսկ բաժանորդական ընկերութիւնն էլ այդ գործից մեծ շահ կունենար:

Այն ժամանակ, երբ մենք այդ միտքը յայտնեցինք, գանձեցան միասիւններ որոնք ծաղոցիկն մեզ մեր պրոէկտի համար, չը նայելով որ մեր առաջարկած միտքը իրագործվում է արտասահմանեան և ուսուսաց շատ քաղաքներում:

Չարմատախ է որ մեր կապիտալիստները անընդունակ են ըմբռնել մի նոր միտք, ինչքան էլ շահաւէտ լինէր նա:

Այժմ, երբ անցան մի քանի տարիներ մեր արած առաջարկութեանից յետոյ, մենք շատերից լսում ենք թէ լաւ կը լինէր իրագործել մի բաժանորդական ընկերութիւն, քաղաքին հին թաղերը վերանորոգելու և բարեկարգելու համար: Արեւմտեան նոր են հասկացել և ըմբռնել մեր առաջարկութիւնը...

Հարկաւոր է ուշադրութիւն դարձնել այն հանգամանքի վրա, որ այժմ, երբ սկսել են խօսել թիֆլիսում ջրանցք շինելու և դաղ լուսաւորութիւնը իրագործելու մասին, մեծ նշանակութիւն ունի քաղաքին կանոնաւորելը, փողոց-

ների գծերի ուղղելը, հին շինութիւնների քանդելը և նորերի շինելը: Իժուար կը լինի ջուր անցկացնել և գաղի լուսաւորութիւնը մտցնել մեր քաղաքի մի քանի անկարգ, քանդված և անկանոն թաղերի մէջ: Մի քանի տեղերում այդ գործը ոչ թէ միայն դժուարութիւններ կը պատահի, բայց և անհնարին կը լինի: Ամբողջ թիֆլիսի մէջ գուցէ երկու թաղեր կան, որոնք քիչ թէ շատ կանոնաւոր կերպով են գծադրված և կառուցված, դրանք՝ Կուկիա և Սոլոյակ թաղերն են:

Յոյս ունենք որ մեր հասարակութիւնը վերջապէս կը հասկանայ մեր առաջարկութեան օգուտը, յոյս ունենք որ մեր կապիտալիստները վերջապէս կըմբռնեն որքան մեր առաջարկած բաժանորդական ընկերութիւնը օգուտ կը բերի քաղաքին և շահաւէտ կը լինի նոյն իսկ բաժանորդական ընկերութեան անդամներին: Յոյս ունենք որ մեր կապիտալիստները վերջապէս ձեռք կը տան այդ օգուտաւէտ և անհրաժեշտ ընկերութեան հաստատելուն:

Մենք մեր կողմից, մեր կարողութեան չափ պատրաստ ենք մասնակցել ընկերութեան պրոէկտը մշակելու մէջ:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԳՈՆՁԱԿԻՑ

16 յունիսի

Մարդ որքան աշխատում է Գանձակի մէջ արծարծել օրական հարցեր, նրան չէ աջողում, ըստ որում նրա մէջ օրական հարցերը անցնում են գրեթէ միանման, շատ փոքր բացառութեամբ, միայն օրական հարցի տեղ են բերում մեր հոգեւոր երկտես դպրոցները, եթէ չեն սխալվում կամեւում եւ անուանել կենսական հարց: Սրա հետք անցեալը նկարագրելու կամը չունեն, որովհետեւ դա մեզ բացի շատ հեռու տանելը, գուցէ ձանձրութեան պատճառ դառնայ դառն և անախորժ յիշատակներ նորոգելով, միայն կամեւում եւ համառօտ կերպով նկարագրել սրա 1871/2 ուսումնական տարին:

Սկզբում թեմական առաջնորդը Գանձակում եղած ժամանակ, այցելելով ուսումնարաններին և տեղեկանալով բոլոր հանգամանքներին կազմեց շատ ծախսը յարմարացնելով մուտքիս, բայց երբ նրա քանի մի կէտը փոխել հարկաւորվեց, պարսն թեմ. վերատեսուչը կկաւ Գանձակ նոյնիման ամսի մէկին, նա վերահաստեղծութիւն գործելով ուսումնարանի անտեսական և ուսումնական մասերին կարեւորութիւն դրաց նոր շտապ

կազմելու, բայց նրան Գանձակում այդ չափով չէր թեմական տեսուչը վերադարձաւ թիֆլիս, խոտանալով այնտեղ կարգադրել և իրաւը նայած արդիւնքի նուազութեան, նա դեկտեմբ. ամսին ուղարկեց մի նոր շտապ:

Մեր հասարակութեան ներկայացուցիչները մի կողմից նայելով շտապին ցաւում էին դրամագլխից ծախսելու գումարի մասին, միւս կողմից խօսել նրա դէմ խղճի ընդդէմ էին համարում: Ինչ էր մտած նրանց. մտաւ և սպանելով պտուղը քաղել ուսումնական տարվայ վերջը: Ահա հասաւ ժամանակը, դա է տարեկան հարցաքննութիւնը, մեր ուսումնարանների հարցաքննութիւնը սկսվեց (եթէ չեմ սխալվում) մայիսի 20-ին և վերջացաւ նոյն ամսի վերջերում թեմ. վերատեսուչի ներկայութեամբ. երկր նա ցանկանում էր հարցաքննութեանը ներկայ գտնվելով իրանից կաղնի շտապի պտուղը քաղել: Թէ ուսումնարանը ինչ գրութեան մէջ գտաւ, չեմ կամեւում մանրամասը պատմել համառութեան կանոնից չը չեղվելու նպատակով: Հարցաքննութեանից յետոյ ինչպէս լսեցինք թեմական վերատեսուչը ևս անբաւական է մնացել, երբ ցանկացել է պատճառները իմանալ, տեսուչը արդարացի է նրանով որ ինքը ակամայ է շարունակել այդ պաշտօնը և թէ նա այն աստիճանի է ներառեցած եղել, որ երբ մտել է դպրոցի մէջ, շարունակ նայել է ժամացույցին թէ երբ դասամուտը կը լրանայ... և թէ ուսուցիչները հմուտ չեն եղել իրանց պաշտօնի մէջ...

Ի հարկէ անցածը վերադարձնել անկարելի էր, հարկաւոր էր մտածել այսպիսի համար. նախ և առաջ աչքի ընկաւ որ շտապի համար յատկացրած ծախսի գումարը շատ փոքր է, ՎԵՐԱՄԱՂՈՒՄԻՆ հարկաւոր է նախապես նայել այլ ևս մտ մի հարցը բուր, որով կարելի լինի հրաւիրելով լաւ ուսուցիչներ դպրոցի գրութիւնը բարձրել: Արեւմտեան առաջիկայ տարին մեր դպրոցը կունենայ ծախս աւելի քան 4000 ռ., այս գումարով յոյս ունեն դպրոցի գրութիւնը ստի կանգնեցնել:

Ամեն մէկը արդարանում է իր արածանելով: Այս երկրորդ անգամ է որ Գանձակի ուսումնարանները բազմ են ունեցել թեմական վերատեսուչի տեսութեանը արժանանալ, իսկ մեր վիճակի դրուի դպրոցները, որոնք աւելի ողորմելի դրութեան մէջ են, դեռ ևս այդ բաղդին չեն հասել:

Մեզանում յոյսով ապրելը մօզա է դարձած. մեր ուսումնարանները որ յոյս ունենին մեծ գումարի աէր դառնալ, ՎՄԿ-ի ընթացիկներին յայտնի կուզանանցի կտակից, ինչպէս լսում ենք, նրա կտակահատները դեռ ևս չեն շտապել հաշիւ ստանալ օգնելուից, չը նայելով որ իրաւունքը տուած է 1877 ամի նոյեմբեր ամսում:

Ամսոյ 11-ին կէս օրվայ ժամի 4-ին քաղաքիս Բաղամար թաղում մէկ ձի են գողանում, ձիու աէրը իմանալով, տան ունեցած ձիու վրա նստում է և գողի ետևից գնում. գողը տեսնելով սրան, սպանում է իր հալածողին և նրա գրպանում ունեցած գումարը, արծաթի քաթին և երկրորդ ձին առաջինի հետ առնում է: Այս մասին գործ է շարունակվում:

Քաղաքումս էժանե ոչինչ չը կայ. չը նայելով տարվայ առատութեանը բոլոր ուսուցիչները թանգ են, ալլուրի պուրը 1 ռ., կարագ իւրը 10—11 ռ., անոյ պանիւրը 3 ռ. հացի ֆունտը 3 կ. ոչխարի միսը 7 կ. կեռաս 4 կ. էօճ (ալուա) 15 կ. մշակները օրական բանում են 80 կ.—1 ռ. արտերի հնձողները շատ աւակաւ են, դրա իսկ պատճառով ամեն նասաստիկ, մինչև անգամ չը տեսնված թանգ են:

Յ.

ՆԱՄԱԿ ԵՐԻՆԻՆԻՑ

13 յունիսի

Երևանի Գայեանեան հոյ Թրորդաց դպրոցի հարցաքննութիւնները, որոնք սկսվել էին անցեալ մայիսի 29-ից, բարտովեցան ներկայ ամսի

10-ին միջակ ձևով Կարոցում աւանդող աւարկաներից միայն առաջ լեզուից և թուականութեանից էին աչակերտուհիները թոյլ նրա համար որ այդ աւարկաները յաճախակի են թարգմանել էին զանազան ուսուցիչների դասաւորութեան, և շատ անգամ էլ պարսպ էին անցրել, ուսուցիչ չը լինելու համար:

Մի բան, որ ամենից առաջ աչք էր ընկնում և մեզ զարմացնում այդ այն էր, որ նախակրթարանի կրօնը և պրաքտիկ պատմութիւնը յանձնված էին նոյն դպրոցում աւարտած Արքիդէ խուրաբաշեանց և Սիօն Տէր Աստուածատրեանց օրիորդներին, որոնք բաւական աղող էին աւանդել այդ աւարկաները: Մենք ասացինք մեզ զարմացրեց, այն, զարմացրեց քանի որ յիշեալ օրիորդները կամում էին բացառութիւններ իրեւան քաղաքի բուն բնակիչներից, որովհետեւ մեր հնապաշտ քաղաքացու համար ամօթ է համարվում, երբ իր օրիորդ պէտք է գնայ դպրոց, վարժապետների հետ նստի վերկենայ, դասեր տայ, մանկավարժական խորհուրդներում դատաւորութիւններ յայտնի և մանաւանդ հարցաքննութեան հանդէսներում խուռն բազմութեան առջ բերան բննայ և իր աչակերտուհիներին քննի: Մեր ընթացիկներին մի փոքր տեղեկութիւն տալու համար այս դպրոցի վերաբերութեամբ, թող ներուի մեզ համառօտ անցնել բացման օրվանից սկսած մինչև այսօրվայ նրա պատմութիւնը:

Երևանի Գայեանեան դպրոցը բացված է 1866 թվից, երբ դեռ մեր հայերիս համար մի հազուադիւս բան էր օրիորդաց ուսումնարանը: Այն օրվանից մինչև այժմ շատ խոչըդոտներ է հանդիպել, սկզբում ժողովրդեան ստանալու թեմական կողմից, յետոյ կամ նիւթական միջոցից գուրկ լինելուց կամ անոց տեսուչների անուշադիր թողնելուց: Այդ սարսափելի միջոցներում, երբ դպրոցի կեանքին վերջին հարուած էր սպասում, գտնվում էին այն, աղաւթներ, որոնք միաբան դրութեամբ դիմադրելով այդ հարուածներին ապաստում էին դպրոցը: Կարողի այժմեան տեսուչ հայր Մելիսեանց էլ բաւական աշխատեց նրա նիւթական կողմը ապահովելու համար և նա հասաւ իր նպատակին: Տեսուչ Տօր աշխատանքը մեծ է. չը նայելով որ ուսումնական մասը նա լաւ էր կարողանում կառավարել: Կարողը մինչև այսօր կառավարել է երեւմտեան բոլորովին ձրաւարժ և երբեմն չնչին ուսիկներ ստացող ուսուցիչներով: Չնչին ենք ասում, որովհետեւ 5—600 ռ. տարեկան եկամտով նա պահպանել է 2 դասատու, ուր սովորել են 50—80 աշակերտուհիներ և աւանդվում էին 10-ից աւելի աւարկաներ: Բայց այսուհետեւ մի փոքր կարող է ազատ շունք քաշել արձակ զայլեր գնել, քանի որ կունենայ առաջիկայ սեպտեմբերից մօտ 2400 ռուբլ տարեկան եկամուտ, հետեւապէս և լաւ ուսուցիչներ:

Անպատեհների մէկից կը բացվէ դպրոցի երկրորդ դասատուն և կունենայ 100-ից աւելի աշակերտուհիներ, որոնց համար արդէն որոնում են լաւ ուսուցիչներ, որոնք կը ստանան առայժմ 40—50 ռ. կամ աւելի ուժիկ: Իսկ այն վարժուհուն, որի անձեռնտու լինելու համար շատ անգամ հրատարակվեց «Մշակի» պարտաբան էջերում, դպրոցի վարչութիւնը հրաժարեցրեց պաշտօնից: Նոյն իսկ իր համաձայնութեամբ: Իսկ նրա տեղը գալու է թիֆլիսից մի օրիորդ, որը աւարտած է իր ուսումը թիֆլիսի իրական դիմադրայում, վարած է ցայժմ ուսուցչութեան պաշտօններ հայ օրիորդաց դպրոցներում և վերջապէս յայտնի է արդէն թիֆլիսում ցոյց տուած իր գործունէութեամբ և աղիւ, պարկեղտ բարքով:

Ա. Մ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Թէլ Ա. Ի. Ի. Ի. մեզ գրում են Այս տարի ամբողջ կյանքիս մտքերի և գորու բերքը այնքան մեծ է, որ պիտակցե չը գիտեն ինչպէս հասաքեն:

Երանք առաջարկում են օգնողներին հունձի կէսը, բայց չեն գտնում խաղողի մասին գիտեալ ևս ոչինչ չէ կարելի ասել, որովհետև վախճանում են զէ մ է մ է ր ր ց (կարկուտը)»

Թէ Ա. Ա. Ի. Յ. մեզ հաղորդում են, որ այնտեղի գաւառական ուսումնարանը դարձրել են քաղաքական: Յունիսի 14-ին բնակիչները խնդրել են նահանգապետից պրօզիմատիա բաց անել: Նահանգապետը խոստացել է:

Թիֆլիսի ամերիկական ցիրկի դերեկտօր պ. Երանք մի քանի ժամանակ առաջ գնացել էր Եւրօպա նոր խումբ բերելու համար: Այժմ այդ խմբի առաջնորդները արդէն հասել են մեր քաղաքը: Նոր եկողները բաւական լաւ են, մասնաւորապէս է Յ. Թարեկանը երկեսայ Վ. Բ. Ի., որ դարձմանակ գրիմաստ է և խաղում է օղակին արպիցիայի վրայ:

«Тифл. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է, որ երկէ մեր քաղաքը հասան կախիթում հաւաքած միլիցիականների երկու խումբեր:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

«ГОЛОСЪ» ԼՐԱԳԻՐԸ ՀԱՅԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Արտատպում ենք «ГОЛОСЪ» լրագրից հետեւեալ յօդուածը, որ տպեցաւ այդ լրագրի 146 համարում:

Թիւրքաց կայսրութեան քրիստոնէայ ազգաբնակչութեան մէջ առաջնակարգ տեղերից մինը իր թէ պատմական անցեալով և թէ այժմեան նորա բարոյական և անտեսական միջոցներով, անկասկած պատկանում է Հայոց ազգաբնակչութեանը:

Հայոց ազգը հին աշխարհի քաղաքակրթված ազգերից մինն է, որ կապ ունէր յոյների հետ: Արտատպում ենք «ГОЛОСЪ» լրագրից հետեւեալ յօդուածը, որ տպեցաւ այդ լրագրի 146 համարում: Թիւրքաց կայսրութեան քրիստոնէայ ազգաբնակչութեան մէջ առաջնակարգ տեղերից մինը իր թէ պատմական անցեալով և թէ այժմեան նորա բարոյական և անտեսական միջոցներով, անկասկած պատկանում է Հայոց ազգաբնակչութեանը: Հայոց ազգը հին աշխարհի քաղաքակրթված ազգերից մինն է, որ կապ ունէր յոյների հետ: Արտատպում ենք «ГОЛОСЪ» լրագրից հետեւեալ յօդուածը, որ տպեցաւ այդ լրագրի 146 համարում: Թիւրքաց կայսրութեան քրիստոնէայ ազգաբնակչութեան մէջ առաջնակարգ տեղերից մինը իր թէ պատմական անցեալով և թէ այժմեան նորա բարոյական և անտեսական միջոցներով, անկասկած պատկանում է Հայոց ազգաբնակչութեանը:

Չը նայելով այն բոլոր ամբար հարուածներին, որ նրան հասցնում էին ամբողջ բարեկեցութեան ընթացքում, չը նայելով հինգ հարիւր տարվայ թիւրքաց խիստ իշխանութեանը, հայոց ազգը մինչև այժմ հանդիսանում է Ասիայում միակ ներկայացուցիչ քրիստոնէական քաղաքակրթութեան, միակ տարր կարգի և աշխատասիրութեան և մինչև այժմ պահպանել է խաղաղ և կանոնաւոր քաղաքական վարչացման համար կենսական սյուղը:

Այսպիսով միջով մինչև 4. Պօլս, հայերը, չորս միլիոնից աւել թվով, բնակվում են մասամբ խիստ կերպով մասամբ առանձնական խմբերով կազմելով դէպի 4. Պօլս տանող ճանապարհի վրա է տապանները պէս բնակչութիւններ, և տարածվելով մի կողմից մինչև Ալե ծովը, իսկ միւս կողմից մինչև Միջերկրականը, որի մօտ Փարսիի սարերում մինչև այժմ պահպանվել է Զէլթանի միաբանութիւնը, որի բնակիչները քաջ կերպով պաշտպանվում են թիւրքաց ագրիկուլտուրայի ներդրութեան դէմ: 4. Պօլսում հայերը աւելի բազմաթիւ են, քան թէ իւրաքանչիւր ուրիշ ազգութիւն առանձին վերջածառ: Այդ տեղ նրանց ձեռքում է նշանաւոր ազդեցութիւնը քաղաքական և ֆինանսական աշխարհում:

Իսկ Թիւրքիայի հայոց ազգաբնակչութեան բազմութիւնը դեռ ապրում է իր հայրենի հողի վրա, հին Հայաստանի սահմաններում: Եթէ հաւատանք պաշտօնական վիճակագրական թիւերին (ստիւամէ) այդ սահմաններում բնակվում են 6 ր կ ու մ ր Լ ի օ ն ի ց աւելի հասարակ, մինչև 900,000 թիւրքեր և մօտ 400,000 քուրդեր և ուրիշ թափառական ցեղեր: Ուրեմն, չը նայելով, որ Բ. Վուռը միշտ ջանում է պահանջներ քրիստոնէաների թիւը և աւելացնել մահմետականների տարրը, մինչև անգամ թիւրքաց պաշտօնական տեղեկութիւններից երեւում է որ թիւրքաց Հայաստանի բնակիչների բազմութիւնը կազմում են հայերը: Այդ քանակութեան գերազանցութեանը պէտք է աւելացնել և մտաւոր ու նիւթական գերազանցութիւնը՝ հայերի ձեռքում է առուտուրը, արդիւնագործութիւնը և երկրագործութիւնը:

Հայերի թիւրքաց իշխանութեան տակ կանքի պայմանները ներկայացնում են մի անմիջեամբ պատկեր: Հայերը բնակվում են աւազակ և զինուորված քուրդ ազգաբնակչութեան շրջանում և ոչ թէ միայն չեն գտնում սրանց հարստահարութիւնների դէմ պաշտպանութիւն թիւրքաց վարչութեան կողմից, որ ինչպէս երեւում է հովանաւորում է քուրդներին, բայց մինչև անգամ զրկված են իրաւունքից պաշտպանել իրանց բնասնիքի պատիւը և յարգը, տաճարների սրբութիւնը, որովհետև նրանց արգելված է զէնք կրելու: Հայերի ձեռքով մշակվող իրանց նախահայրերի հողը մահմետական օրէնքով նրանց սեփականութիւնը չէ, այլ Ալլահն է խալիֆի սեփականութիւն է, և երբ որ այս կամ այն տոհմը վերջանում է, նոյնպէս և ուրիշ շատ առիթներով, գեախիւր անցնում է պետութեան ձեռքը, որպէս նրա սեփականութիւն: Հայը չէ կարող արտարութիւն և պաշտպանութիւն գտնել դասարաններում, որովհետև նա կարող է գտնել բաւականութիւն միայն այն ժամանակ, երբ նորա կողմը վկայութիւն կը տայ մահմետականը, որ ուրիշ կողմից երբէք չէ կարող վկայութիւն տալ յօգուտ այլաբան մարդու իր համարումի դէմ, որ կը համարվէր յանցանք զուրմի վարդապետութեան դէմ: Հայի կայքը կողոպտում են տասանորդ հարկի կապալառուները: Բ. Վուռը չէ պահում ոչ ուսումնարաններ ոչ էլ հասարակական և բարեգործական հիմնարկութիւններ, բայց ուրիշ կողմից վանքերի և եկեղեցիների կայքերը, որոնց հաշուով պահվում են ուսումնարանական և աստուածահամոյ հիմնարկութիւնները, ապահոված չեն տեղեկութեան կամայականութեանց: Ս. էջ միաժամի հօտը պահեստիցնում և Ռուսաստանի ազդեցութիւնը թուլացնում համար, կաթօւրի և բողբոջական միախառնումը: Բ. Վրան հովանաւորութեամբ և տեղական վարչութիւնների մասնակցութեամբ որոնում են հայերին և մի և նոյն ժամանակ ամեն տեսակ արգելքներ են դրվում հայերի յարաբերութիւններին իրանց կրօնական կենտրոնի, իրանց եկեղեցու գլխի հետ:

Այդ տեսակ պայմաններում ապրում են, կամ աւելի լաւ է ասել փոքր առ փոքր ոչնչանում են հայերը թիւրքաց տիրապետութեան տակ: Այն ժամանակից, երբ Ռուսաստանը սկսեց կործանել թիւրքաց սյուղը, այն ժամանակից երբ Ռուսաստանը յանձն առաւ մահմետական լծից քրիստոնէաներին ազատելու բարձր առաքելութիւնը, երբ Ռուսաստանի Թիւրքիայի դէմ բոլոր պատերազմներում ուսաց հայերը կազմում էին միլիցիա, իսկ հայազգի գեներալները առաջնորդելով ուսաց զօրքը, անդադար յաղթում էին թիւրքերին, մի և նոյն ժամանակ Թիւրքիայի հայերը չէին թաղցնում իրանց համակրութիւնը դէպի Ռուսաստանը և ամեն իրանցից կախված միջոցներով նպաստում էին ուսաց զօրքերի աջորդութեանը, — թիւրքերը ամեն անգամ արեւելով վճարել էին տալիս հայերին այն չափաւոր օգնութեան, այն համակրութեան համար դէպի Ռուսաստանը, որ յայտնվում էր հայոց ազգաբնակչութեան մէջ: Բայց երբէք թիւրքերի կատաղութիւնը հայերի դէմ չէր հասած այն աստիճանին, ինչպէս ներկայ պատերազմի ժամանակ: Հասարակական օգնութեանը որ հայաստանից մեր զօրքերի հեռանալուց յետոյ, նրա դժբաղդ բնակիչները կրկին կենսութարկվին քուրդերի բարբարոսութիւններին: Սակայն Բ. Վուռը պարտաւորված էր մտցնել Հայաստանի մէջ վերանորոգութիւն, որոնց ղեկավարում էր Բ. Վուռը: Ահա ինչ է Սան Ստէֆանոյի դաշնագրի 16-րդ յօդուածի զօրութեամբ Բ. Վուռը պարտաւորված էր մտցնել Հայաստանի մէջ վերանորոգութիւն, որոնց ղեկավարում էր Բ. Վուռը: Ահա ինչ է Սան Ստէֆանոյի դաշնագրի 16-րդ յօդուածի զօրութեամբ Բ. Վուռը պարտաւորված էր մտցնել Հայաստանի մէջ վերանորոգութիւն, որոնց ղեկավարում էր Բ. Վուռը: Ահա ինչ է Սան Ստէֆանոյի դաշնագրի 16-րդ յօդուածի զօրութեամբ Բ. Վուռը պարտաւորված էր մտցնել Հայաստանի մէջ վերանորոգութիւն, որոնց ղեկավարում էր Բ. Վուռը:

Պրովճետե փորձը ցոյց է տուել որ Թիւրքիան չէ կատարում, կամ գուցէ անկարող է կատարել իր ստան խոստումները, իսկ ուրիշ կողմից երկիւղ որ Հայաստանում կը կատարվեն նոր եղանակներով թիւրքերի արեւնա-հող ջարդը — շատ ցանկալի կը լինէր որ հաշտութեան դաշնագրի մէջ որոշված լինէին այն վերանորոգութիւնները, որոնց Թիւրքիան պարտաւոր է մտցնել Հայաստանում և որոշված լինէին նոյն իսկ Հայաստանի սահմանները: Ինչ և իցէ Հայաստանը իշխուող ունի ստանալ նոյնպիսի ինքնավարութիւն և նոյնպիսի վերանորոգութիւններ, որոնք մտցրած կը լինեն Բօսնիայում, Հերցեգովինայում և եւրօպական Թիւրքիայի միւս քրիստոնէական նահանգներում:

Այդպիսով հայերը կը ստանային արդար վարձատրութիւն այն զօրծակցութեան համար, որ նրանք միշտ ցոյց էին տալիս մեզ մեր բոլոր պատերազմներում Թիւրքիայի և Պարսկաստանի դէմ, դեռ Պետրոս Վեճի ժամանակներից սկսած, և այն զրկանքների և հալածանքների համար, որոնց նոքա այդ պատճառով ենթարկվում էին իրանց մահմետական իշխողների կողմից: Նոքա դէպի մեզ ունեցած համակրութիւնը կը ստանար մի հաստատ հիմք և կապած չը կայ որ համակրութիւնը այդքան ինտելեկտուական, գործունեայ և բազմաթիւ ազգաբնակչութեան կողմից Փոքր-Ասիայում կարող է ժամանակով մեզ համար շատ նշանաւոր լինել: Ցանկալի է որ և այդ ասպարիզել վրա ուրիշները մեզանից առաջ մի քայլ չանեն:

Վերջապէս Յունաստան, Սերբիա, Բուլղարիա և Զերնօգորիա, նոյնպէս և Պարսկաստան պահանջում է այժմ որ իրան էլ ընդունեն կոնգրեսում: Մեր ընթերցողներ յիշում են ի հարկէ որ Սան Ստէֆանոյի դաշնագրի մէջ

ՊԱՐԱԿԱՍՏԱՆ

մի յօդուած կար Թիւրքիայի և Պարսկաստանի սահմանագրութիւնը գրասեղան վերաբերութեամբ: Քէհրանի կարիքէտը հիմնվելով այդ կէտի վրա, կամենում է մասնակցել իր վերաբերութեամբ լինելու խորհրդակցութիւններին: Պարսկաստանի մեծ վեզիրը այդ իմաստով մէկ յիշատակազիր է ուղարկել կոնգրեսի նախագահ Բիւմարկ իշխանին: Բացի այդ, մեծ վեզիրը դիմել է նաև Աստրայի, Անգլիայի և Ռուսաստանի արտաքին գործերի մինիստրներին: Լօրդ Սալեսբուրիին յիշեցրել է այն խոստումները որոնք եղել են Պարսկաստանի չեզոքութիւն պահելու համար: Ռուս թիւրքական պատերազմում Շահը Փարիզից հեռագրով հրաւիրել է Լօնդոնի պարսկական դեսպան Մէլքոն խանին որ իր մօտ գալով հարկ եղած հրահանգները ստանայ և գնայ Բելրին պաշտպանելու համար պարսկական իրաւունքները կօնգրեսում: Այժմ հասած կը լինի Բելրին: Մէլքոն խան հայազգի է և ազգական Կ. Պօլսի ծոռեան նշանաւոր գերբաստանին: Եր լուսսմիտ գաղափարներով և քաղաքագիտական հանձնարով ստացել է թէ Նահի գաւառահովիտը և թէ Եւրօպայի համակրութիւնը:

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԿԻԱՅԻՆ

Երբ որ մտնում է դիւանատուն մի բարձրահասակ եւրօպացի և դիմելով դէպի ինձ ստուր միջոցներով ներդրութիւն է խնդրում որ չը գրեմ լեզու ինձ հետ խօսելու համար: Իսկայն ընդունելով օտարոտի պարոնին անվախից, հարցնում եմ հետաքրքրութեամբ նրա ցանկութիւնը ֆրանսիէրէն: Յանկարծ ինձ հետ խօսող լեզուն բացվում է, երեսպագեցէ, այնպէս մաքուր հայերէն բառերով, որ մնում եմ ապշած, համարելով այս մի դժուար հանելուկ — շերտեցէ, պարոն, նա ասում է, ես ֆրանսիէրէն եմ չը գրեմ, ես խօսում եմ միայն անգլիէրէն և իմ սիրած հայերէնը: — «Ուրեմն ինչու դուք հայերէն չը խօսեցիք» հարցնում եմ զարմացած: — «Ես վստահ չէի որ դուք գրեմ հայերէն և այժմ խօսեցաւ էլ մեքենայաբար եղաւ, որովհետև բաւական կերպար Հայաստան բնակվելով, կորցրել եմ իմ սովորութիւնը անգլիէրէն խօսելու:»

«Ինչ էր ձեր նպատակը Հայաստան գալու, հարցրեցի անմիջապէս: — Նրկու բան, պատասխանեց պարոնը, — իմ համակրութիւնը դէպի հայոց ազգը և իմ ցանկութիւնը կատարելագործվել հայոց լեզուի մէջ:» — «Վերջը որտեղ էք սովորել հայերէն:» — «Մերկա, Նիւ-Եօրկում, իմ հօրից, որը թէպէտ հայոց լեզուն միւս արեւելեան լեզուներից

աւելի թիւը գիտէր, բայց անհնար անուանել կը սիրէր նրան. նա իմ մէջ ետեան ձգեց հայոց լեզուն ուսումնասիրելու, իբր ամենակրթութեանը, որը այնչափ խոր ու զորեղ տպաւորութիւններ էջանում մարդու հոգու և մտքի վրայ»
 — «Պատերազմի ժամանակ ևս այստեղ էիք»
 — «Այ՛ն, անշուշտ, այսպէս իմ բարոյական պարտաւորութիւնս կը ծածկուի կը համարէի, եթէ չը նուիրէի ինձ նկարագրելու հայոց խղճալի դրութիւնը և նրանց խնդր դուր բաժակը» — «Կը ցանկայի, պարոն, իմանալ ձեր անունը և իմ խորին յարգանքը մատուցանել ձեզ ձեր մարդասիրական զգացմանը համար, սասցի յափշտակված նրա վեճը հոգու վրայ» — «Ինձ կանչում են միտոք Կոնի (Coll) և ես երջանիկ կը համարէի ինձ տեսնել հայոց ազգը մի արժանաւոր վիճակի մէջ, պատասխանեց նա» — «Մտադիր էք դեռ շատ մնալ Հայաստանում պարոն Կոնի»
 Այդ չեմ կարող որոշ ասել, վասն զի ուսեան եմ դուրս գալ Հայաստանից միայն հանգիստ հոգով, երբ հայերին կը տեսնեմ գո՛ իրանց վիճակից և այդ կախված է իշխանաժողովից, որի վճիռն սպասելով կը սպասեմ, պատասխանեց համակրական պարոնը ետևողոտ շարժմամբ»
 «Ուրեմն, դուք ապրում էք նոյն զգացմունքով ինչ ես, պատասխանեցի, և մեզ հարկ է լինել բարեկամ այսուհետև» Ջերմաշերտ սեղմեցինք միմեանց ձեռքերը:

Միւս պարոնը, որի համար խօսքս է, որի idée fixe-ը է հայոց ազգի բաղդատուութիւնը և նրա բարգաւաճումը է արժանաւոր բժշկական, նախագահ աննիդաքայի ընկերութեան էրդոտում, պարոն Ռ. Չիմանաւով հայոց լեզուն, նա այն համակրութիւնը ունէր զի կը հայոց ազգը, որ մեծ երջանկութիւն է համարում պըտտել, ծանօթանալ հայերի հետ, հարցուփորձ անել նրանցից իրանց դրութիւնը, տեսած նեղութիւնները և յուսադրել ու խրատուել վատասնորին ապագայ յոյսերով: Նորերում մի ինչպիսի մէջ, որ եղաւ Ն. Ա. Ալի տանը, ուր հաւաքված էր մի մեծ բազմութիւն և ներկայ էին բոլոր մեծաստիճան գորականները, բաժակ բարձրացրած ես խօսեց այսպէս ձուս: «Մենք այստեղ ներկայացնում ենք մի մեծ ազգի պատուի և շահերի պաշտպաններին և կրթութեան անդամներին, ուրեմն բացի քաջագործական ու յաղթութեան փառքը, որը մենք վայելում ենք այստեղ, մեզ պէտք է զբաղեցնէ ու փառաբանէ նա քաղաքակրթութեան փառքը: Թողնելով վաղ կամ ուշ Հայաստանի հին մայրաքաղաքը, մենք պէտք է թողնենք հայերի, այդ ազգի մէջ, որը ունեցել է մի ժամանակ իր փառաւոր լուսաւորութիւնը, կուլտուրան, բարոյական և մտաւոր սթը, այն յիշողութիւնը, որ ուսանելը գիտեն գնահատել, սիրել ու պաշտպանել այդպիսի մի ազգի անմարելի աստղանը և ձգտումը զէպի լուսաւորութիւնը: Մենք պէտք է բոլոր մեր ջանքը թափենք ու բոլոր մեր սրտով ցանկանանք ասելու նա երկրին նոյն հայերին, որոնք սովոր են եղել ասելու ոչ թէ աղտոտ ընկերում, ստրկութեան ատելի յարկի տակ, այլ շքեղ կեանքի ու պայծառ Անիի մէջ: Այ՛մ, երբ մենք անհող խիւղում ենք գինու բաժանիքները միմեանց, վրձնելու վրայ է այս արժանաւոր ազգի կեանքի և մահու խնդիրը, այժմ իւրաքանչիւր անդամը այդ ազգի, անդամ է սրտի բաբախմամբ ու ան ուրողի մէջ, ուրեմն խմենք այս բաժակը հայոց խնդրի բարեկամութեամբ լուծվելու մաղթանքով, խմենք այդ ազգի կեանքը, որ այժման զարեւր պաշտպանել է իր ազգութիւնը, կրօնը, լեզուն և աւանդութիւնները և որը սիրել է միշտ ու պաշտել առաջադիմութեան Աստուծան» — աշխատասիրութիւնը: Վե՛հ կեցցէ, ապրի և ծաղկի Հայաստանը: Մեծապատիւ դոկտորի շքեղ հասակը, նրա խնայից զէմըբ այնպէս դիւրական կերպով ազգեց լսողներին միայն, որ նրանք, որոնցից ամենին չէր սպասելի համակրութիւն, խիստ ոգևորութեամբ ծափահարեցին, աղաղակելով «ուսու»: Պատու և նորոգակութիւն ևս այսպիսի հայաստաններին և նախատիւն ու թուք այնպիսի հայերին, որոնք հայոց վրայ խօսելիս արձամարհանքի գրեմաններ ցոյց կը տան.....

Գր. Նիկողոսեան

ՆԱՄԱԿ ԹԻՐԳՐՈՒՄ

ՆԱՄԱԿ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԻՅ
 Բերլին, 20-ին յունիսի
 Արեւելեան խնդիրը վերջապէս մտնելու է իր վճարական լուծմանը: Կոնգրեսը հաւաքված է այստեղ արդէն մի շաբաթից առաջ: Առաջին նիստը, որ եղաւ ամիս 13-ին ինչպէս երևում է աւելի ձեռք համար էր, մանաւանդ որ բոլոր ներկայացուցիչներն էլ ներկայ էին գտնվում, որովհետեւ մի քանիսը, ինչպէս Տաճկաստանի պատգամաւորները, ուշացել էին որոշված օրվայ համար:

Ներկայացուցիչների անունները սոքա են՝ Անդրևա՝ Բիկոնսֆիլդ, Սալբուրի, Օթո Բոսսել Աստորիա՝ Անդրալի, Կարօլին: Գերմանիա՝ Բիսմարկ, Բիւլօ, Շօնհայթ Իտալիա՝ Կորսի, զը Լօնէ, Ռուսաստան՝ Գորչակով, Շուվալով, Ուրբի, Տաճկաստան՝ Կարա-Թէղորի-Փաչա, Մէհմեդ Ալի, Սաղուլա-բէյ:

Ֆրանսիա՝ Վալդիգտօն, Անի-Վալիէ, Դեպրէ, Բուսիլիան, Սերբիան, Չէրսօգորիան նմանապէս ուղարկեցին իրանց ներկայացուցիչներին (Բրատիանօ, Բիստիչ, Պէկօ Պետրովիչ) բայց դուք մտաք չունեն կոնգրեսում:

Գուցէ կը մեղադրէք ինձ, որ ես այնպիսի նշանաւոր րօպէի մէջ մի ամբողջ շաբաթ կոնգրեսի բայցմանց յետոյ եմ միայն գրում, բայց հաւատացէք որ վաղ էլ գրէի, թէ ուշ, մի քանի օրից յետոյ, տեղեկութիւններս ոչ աւելի ոչ պակաս հարուստ կը լինէին: Կոնգրեսի նըստերը որ հինգշաբթի 13-ին սկսվեցան, յետաձգվեցան այնուհետեւ մինչև երկուշաբթի, ամիս 17-ը և երեք հետեւալ նստերը՝ 17-ին, 18-ին, 19-ին իրանց բովանդակութեան կողմից նոյնքան անցյալ տեսցին ինձ որքան և ամենքին: Կոնգրեսի զանազան գուցէ մի քանի խօսքեր զէպի դուրսն էլ երթան, եւք գտնեն, բայց ինչ աղաքված ձեռով յետոյ կը տարակիւն հասարակութեան և լրագիրներին մէջ: Նորերում լրագիրները տեղեկացնում էին, որ կոնգրեսի անդամներից նորից պահանջվեցաւ, որ այնտեղ եղող խօսակցութիւնների և վիճարանութիւնների մասին ոչ մի խօսք մտաք չը գործի հասարակութեան մէջ:

Լրագրութիւնը և մասնաւոր անդրակարնը վրդովված է այս ծածուկ պահելու մասին, սակայն ու կէք Ֆարլիզ կոնգրեսի նստերի մասին տեղեկութիւն չէին հաղորդում հասարակութեանը այդ ապացոյց չէ, որ այժմն էլ նոյնը պիտի աւանդուի, զի անորակէս այն պատճառով, որ այժման լրագրութիւնը էլ նոյնը չէ ինչպէս 22 տարի սրանից առաջ և ուրեմն ինչ որ լաւ և իրաւացի էր այն ժամանակ, օրինակ և օրէնք չէ կարող համարվել այժմ, եւ ճշմարիտ ինչպէս չը վըր ղովի լրագրութիւնը, երբ նրան ամենալաւ միջոց են խում հետաքրքիր և գրաւիչ լինել այս հետաքրքիր ժամանակներում, երբ ամբողջ աշխարհի վրճակը վճարվում է... անգլիական օրգանները աւելացնում են, որ կոնգրեսը ընդհակառակ պէտք է օգնութիւն որոնել մամուլի մէջ, որ կարող էր նրա գծաւոր գործունէութեան մէջ նրան պիտանի դառնալ... չէստատո բանը ուրեմն միայն այն է, որ կոնգրեսի առաջին շորս նստերի մէջ խօսածները և վճարվածները ոչ ղըին յայտնի չեն և լրագրու-

Գր. Նիկողոսեան

ՆԱՄԱԿ ԹԻՐԳՐՈՒՄ

ՆԱՄԱԿ ԹԻՐԳՐՈՒՄ
 Կ. Պոլս, 5 յունիսի 1878
 Նախորդ նամակիս գրած էի ձեզ թէ նոյն օր չուր տարածուած էր որ սրբազան պատրիարքը

թիւնը երբէք այդքան ողորմելի բովանդակութիւն չէ ունեցել ինչպէս այժմ: Գեռ լրագրութեան բազուն է, որ այս ժամանակները քանի այլ հարցեր կան որ ուշադրութեան արժանի են և գուցէ մտապոթեան մէջ կընկնէին եթէ կոնգրեսի մասին աւելի նիւթ լինէր:
 Գերմանիան զբաղված է Բայնստագի համար նոր ընտրութիւններով, որ կայսրի հրամանով և միացեալ դաշնադիր կառավարութիւնների թոյլտուութեամբ արձակվեցաւ: Ընտրութիւնները լինելու են յուլիսի վերջերին: Բոսնիական երկիրները զբաղված են այն յաղթութեամբ որ աշտուկեցաւ կատարելու ազատամիտ կուսակցութեանը Բեղլիայում կրեակապիների վրայ, այնպէս որ նոր, ազատամիտ միւնիստրութիւնը պ. Ֆրէր-Սթրանի նախագահութեամբ կազմվեցաւ: Մի խօսքով լրագիրները կարող են դեռ գո՛ լինել, որ չը նայելով այս ամառվայ ժամանակին և կոնգրեսի անմատչելի լինելուն բոլոր հարցերը չեն ապաւովել, այլ ընդհակառակ հետաքրքիր հարցեր էլ են մնացել:
 Կոնգրեսի մանրամասնութիւնների մասին ոչինչ չիմանալով, լրագիրները բոլորովին արտաքին և երկրորդական բաներով են զբաղվում՝ պատգամաւորների կենսագրութիւններ տալով, նկարագրելով այս կամ այն ներկայացուցիչի մօտ եղած ճաշի կամ երեկոյեան ընդունելութեան մասին, ինչեւզ փոքր և աննշան անցքեր, թէ ինչպէս իշխան Գորչակով իշխան Բիսմարկի մօտ դաւով ընկաւ յատակի վրայ, թէ ինչպէս Բիսմարկը, որ ինչպէս յայտնի է առաջ, միայն բէլլեր ունէր, այժմ մի կարծ, կորած բոլորովին սպիտակ մօրաք ունի, և այլ սրահ նման բաներ, որոնք եթէ այլ ժամանակներում յիշվէին շատ շատ խառն լուրերի մէջ կը մանէին, իսկ այժմ շատ աչքի ընկնող տեղեր են բռնում թերթերի մէջ: Այստեղ և այնտեղ պատահում են և ծանր (P) առաջնորդող յօդուածներ կոնգրեսի մասին, բայց նոքա միայն ծածուկում են հին, քանի անգամ յայտնած մտքեր, թէ ինչպէս պէտք է վճարել հարցը և թէ տերութիւնները այս ինչ և այն ինչ կէտի վրայ պիտի ուշադրութիւն դարձնէին:
 Բայց ես էլ, ինչեւզ մյլ լրագիրներ յօդուածները ճշդութեամբ կարող եմ ինքս էլ շատախօսութեան մէջ ընկնել, առանց մի որոշ բան աւսելու, ուրեմն այս անգամի նամակս վերջացնում եմ յուսալով որ միւս անգամ աւելի բաղդատու կը լինեմ և աւելի դրական տեղեկութիւններ կարող կը լինեմ հաղորդել ձեզ:

Վ. Արծրունի

ԱՐՏԱԿՐԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Խորայլեան դաշնակցութիւնը (alliance is-racélie) խնդրել է կոնգրեսից որ քաղաքային իրաւունքների ազատութիւն տրվի հրէաներին Բուսիլիայում: «Norddeutsche Allg. Zeit.» լրագիրը այդ համբաւը գրելիս, յիշեցնում է գերմանական պարլամենտում եղած վերջին վճիռը Բուսիլիայի հետ առեւտրական դաշնագրի վերաբերութեամբ: Կթէ այդ դաշնագիրը չաջողվեցաւ, առում է, միակ պատճառը այն է որ գերմանացի հրէաները Բուսիլիայում անկարող կը լինէին վայելել այն բոլոր օգուտները որ այդ դաշնագիրը տալիս էր քրիստոնեայ գերմանացիներին: Նոյն լրագիրը առում է որ իսրայելեան դաշնակցութեան պահանջները շատ բնական են և թէ այն ժամանակ միայն կարելի է բոլորովին վճեղ այդ հարցը երբ իրաւունքի կատարեալ հաստատութիւն կը տրվի որ և ինչ կրօնի հետեւողներին:

— Ազգամից հաղորդում են «Polit. Corresp.» լրագրին հետեւալը: «Քանի որ պատերազմական օրէնքը հրատարակվեցաւ Ալաբոնիայում և պատերազմական սահմանազկուում բօսնիայի գաղթականները ստիպվեցան զինաթափ լինել, Այ՛մ մեծ բազմութեամբ վերադառնում են իրանց հայրենիքը»
 — «Daily News» լրագրի Բերլինի թղթակցը ի միջի այլոց, գրում է հետեւալը: «Եթէ դուք կամ մենք եք իմանալ թէ նորին գերագահութիւնը (Երկրի Բիկոնսֆիլդը) և միւս ջնտերմենները (Կոնգրեսի անդամները) ինչով են պարագլուծ, ես կարող եմ ձեզ տեղեկութիւն տալ այդ բանի մասին, Նրանք ուսումնասիրում են աշխարհագրութիւնը: Ֆորձեցեք մտնել նրանց մօտ որ ժամանակ և կամենաք և դուք անպատճառ կը կանգնեք նրանց աչքերը բեռնած քարտէզի վրայ, Ուրիչ է որ աշխարհագրութիւնը շատ օգտակար առարկայ է, որի վերաբերութեամբ չեմ կարող

յարգանքով չը խօսալ: Բայց գարմանալ է հետեւալ բանը. մի քաղաքում որ պարճենում է այնպիսի քարտէզագէտով, որպիսին կիպէրտ է, և որը աշխարհագրական ընկերութիւն ունի որ մի փոքր առաջ տօնել է յիսուսամեայ յոբերանը և այնպիսի հրատարակիչ ունի, որպիսին Բէյմերն է, մի գարմանալի պատահումներով, պատգամաւորները ձեռքին, երկու միատեսակ քարտէզ չէ ընկնում, Կոնս Շուվալովի քարտէզով Բուլգարիան մի բոլորովին ուրիշ բան է քան լօրգ Բիկոնսֆիլդի քարտէզով: Թիւրքերը Չէրսօգորիայի բոլորովին առանձին առանձին տեսակ քարտէզ ունեն, իսկ Յունաստանի սահմանները բոլորովին վայրենաբար ծռւմված են: Իսկ իշխան Բիսմարկը նստած է իր համար և բարեկրթութեամբ նայում է այս բոլորի վրայ: Նա ամենապիսիքի և քաղցր տրամադրութեան մէջ է: Նա պարագաս է ամեն բան ընդունել: Ինչ բանի վրայ միանկը համաձայն են, ինչ սահմաններ որ ուղեւայ ունենալ Բուլգարիան, միայն թէ այդ սահմանները Պոտոլախի շատ չը մօտենան: Ֆրանսիան էլ բաւական է նրանով որ նա մօտիկ բարեկամանում է Գերմանիայի հետ: Այստեղ վաղիկագտօնի այցելութիւնը բարի պտուղներ բերեց: Նրան աշտուկեցաւ անձնական բարեկամական կապեր հաստատել իշխան Բիսմարկի հետ: պալատում նրա համեստ և բաց ձեռքի համար ամենքնքս էլ սիրում են նրան: Մինչև այժմ ոչ մի ժամանակ երկու պետութիւնները Գերմանիան և Ֆրանսիան այն բարեկամական յարաբերութիւնների մէջ չեն եղել, ինչպէս ներկայ րօպէում:
 — «Голосъ» լրագրի սեփական թղթակցը հեռագրում է Բերլինից հետեւալը: «Ռուսաստանի առաջարկած պայմանները բուլգարական հարցի վերաբերութեամբ, ինչպէս ես տեղեկացայ, հետեւաներն են: 1) Թիւրքերին իրաւունք է տրվում իրանց զօրքերով գրաւել Բալկանեան սարերի հարաւային զանախայրերը: 2) Սօֆիայի սանջակը պէտք է միանայ բուլգարական իշխանութեան հետ: 3) Թիւրքերը իրաւունք չունեն զօրքեր ունենալ հարաւային-Բուլգարիա նահանգում, որին տրվում է կառավարական աւտօնօմիա: 4) Հարաւային-Բուլգարիա նահանգի սահմանները արեւելից հասնում են մինչև Սև ծովը: Այս հարցերը պէտք է քննվեն յունիսի 13/25»
 — «Голосъ» լրագրի Բերլինի թղթակցը հեռագրում է, որ գործին ծանօթ անձինք առում են, որ իշխան Բիսմարկ և լօրգ Բիկոնսֆիլդը վերջին ժամանակները միմեանց շատ մօտեցել են: Ասում են, որ իշխան Բիսմարկ շատ բարեխղճութեամբ է կատարում իր պաշտօնը, Նա մինչև կէս զիշեր պարագլուծ է գործերով:
 — Բերլինից զանազան լրագիրներին հեռագրում են, որ Վիլհելմ կայսրի առաջնութիւնը բաւականացուցիչ է: Այ՛ ձեռքի ուսուցքը բաւական նստել է:
 — Բերլինից հեռագրում են, որ իշխան Գորչակով հիւսնոյ է և պառկած է անկողնի մէջ:

Վ. Արծրունի

ՄԵՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱՋԳՍԵՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՅ

ԲԵՐԼԻՆ, 19 յունիսի (1 յուլիսի): Սերբիայի անկախութիւնը ճանաչված է այն պայմանով որ Սերբիայում յայտնվի բոլոր դատաւորութիւնների ազատութիւնը: Նոյն պայմանը գրված կը լինի և Բուսիլիայի անկախութիւնը յայտնելու ժամանակ: Սերբիայի սահմանների որոշման մասին բանակցութիւնները շարունակվում են: Կոնգրեսի բոլոր անդամների կողմից արած ծանուցման պատճառով թէ Թիւրքիան հրաժարվում է հաստատութիւնը որ Աւստրիան գրաւել իր զօրքերով: Բօսնիա և Հերցեգովինա նահանգները, թիւրքաց լեզուները դարձրող կրիմեցին Կ. Պօլս նոր հրահանգներ ստանալու համար:

Ս. ՊԵՏԵՐՈՒՊՈՒԿ, 20 յունիսի: Պետական բանկի 5% տոմսեր առաջին շրջանի արժէ 97 ր. 55 Կ., երկրորդ 96 ր. 25 Կ., երրորդ 96 ր. 5 Կ., չորրորդ 96 ր. 5 Կ., առաջին ներքին 5% փոխառութեան տոմսակը արժէ 240 ր., երկրորդ 236 ր., արեւելեան 94 ր. 87 Կ., սովին 7 ր. 93 Կ.: Տրամադրութիւնը ամուր է:

Ս. ՊԵՏԵՐՈՒՊՈՒԿ, 20 յունիսի: Պետական բանկի 5% տոմսեր առաջին շրջանի արժէ 97 ր. 55 Կ., երկրորդ 96 ր. 25 Կ., երրորդ 96 ր. 5 Կ., չորրորդ 96 ր. 5 Կ., առաջին ներքին 5% փոխառութեան տոմսակը արժէ 240 ր., երկրորդ 236 ր., արեւելեան 94 ր. 87 Կ., սովին 7 ր. 93 Կ.: Տրամադրութիւնը ամուր է:

Յ Ա Յ Ս Ա Ր Ա Ր Ա Ի Թ Ի Ի Ե Ն Ե Ր

ԱՐՄՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԵՐԵՈՒՄ ԳՏՆՎՈՂ ԱՆԿ-
ԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ Ծախվում են ՍՊԻՏԱԿ
ԲՈՒՄԱԶԵՑՈ զինուորականների շորերի համար
արշինը 1 ր. և բարձր, ՈՒՒՆՍԻ շորերի հա-
մար և ՊԱՐՈՒՍԻՆ արշինը 50 Կ. ՓՕՇԻՆԵՐ
ամրափոխելի հիւսիս-արևմտյան շորերի և խՆԱՅԻ
ԲԱԼԱՍՏԵՆ (Իւշ) 1 1/2 ր. ՍԱՊՈՆ 10 Կ. և
բարձր, ՅԻՏԱՐԻ մազանցի 1 1/2 ր. ԲԻՍՎԻԻՏ-
ՆԵՐ 1 ր., և բարձր, ՖԻԼՏՐՆԵՐ 4-40 ր., եր-
կամեայ մասնակցներ 5 ր. և բարձր, սրտցներ
50 Կ. և բարձր, ճանապարհի ԱՄԱՆՆԵՐ զիւժինը
3 ր., ԳՐԻՉՆԵՐ արքա 15 Կ. և բարձր, ԲԻՎՈՒ-
ՎԵՐՆԵՐ 6 ր. և բարձր 1000 անդի 80 կոպեկի,
արկանի ՔԱՄԲԵՐ 40 ր. և բարձր, ԻԳԱԿԱՆ-
ՆԵՐ 70 ր. և բարձր, ծ. ձկնցիներ, մակնիստներ,
երկամների շորեր 4 ր. բարձր, հիւսիսային զի-
ւսիսներ 12 ր. և աւ. վերահանգնող ՄԱԿ-
ՄԱՍՏԵՐ 2 ր., կոպեկը և պողպատներ 10 Կ.
և բարձր, բով, կոնեակ, պողպատ-վե՛յն, խեղճ և
անգլիական օղի 1 1/2 ր., ՊԱՆԻՐ շետեր 60 Կ.
և բարձր, Շուտով կը լինի ևս թէ՛յ 1 ր. Ֆուտոր:
4-20

ԱՐՄՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԵՐԵՈՒՄ ԳՏՆՎՈՂ ԱՆԿ-
ԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ Ծախվում են ԿԱՐՔՈ-
ԼԵԱՆ հիւսիս-և փոշի տարրափոխելի հիւսիս-
արևմտյան շորերի 1 1/2 ր., խՆԱՅԻ ԻՒՂ
1 1/4 ր., յետադարձ մազանցի 2 ր., ԲՕՄ,
40ՆԻԱԿ, ՊՈՐՏՎԵՆ, ԽԵՐԵՍ և անգլիական
օղի 1 1/2 ր., ճանապարհի ամաններ զիւժինը
3 ր., թէ՛յի գրայներ (չեն սևանում) 1 1/2
րուրը և բարձր, ճանապարհի ամաններ 80
Կ., ճանապարհի Ֆիլտրներ 4 Կ., մատրո-
ներ հատը 1 կոպ., երկամի գրայներ 18
հատը 5 Կ., անդներ 1000 հատը 80 Կ.,
ճածկոցներ, մակնիստ շորեր և չը թրջվող
վերաբերումներ 1 րուրը և բարձր, դիւստրներ
և ժիլեաներ 75 Կ. և բարձր, կտուր 10 ր.
և բարձր, արկո 1 ր. և բարձր, ՊԱՐՈՒՍԻՆ
60 Կ. և բարձր, բամբակի 1 ր. արշինը,
չլիւսներ (Արիսիկայի սակույց) 50 Կ. մինչև 3
ր.: Մի և նոյն խանութում շուտով կը ստաց-
վեն ՄԱՀԱՎԱՆԵՐ 6 ր. և բարձր, բիսկվիտ-
ներ, մեծ ֆիլտրներ և ԳՐԱԿԱՆՎԵՆՆԵՐՈՂ
անուանված մի զեղը և այլն:
12-20

ТИФЛИССКИЙ КОЖЕВЕННЫЙ ЗАВОДЪ
ԹԻՖԼԻՍԵԱՆ ԿԱՇՈՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
Տաճածկնայա փողոցի վրա Յունաց եկեղեցու դիմաց տուն № 22
Պատիւ ունի յայտնելու պ. պ. վաճառականներին և սպառողներին, որ այդ գործա-
րանում գործվում են և նորա մէջ միշտ մեծ քանակութեամբ գտնվում են անկա տեսակ
ԿԱՇՆԵՐ կոշիկներ, թամբերի, կառքերի արուեստների համար և նոյնպէս հում կաշիներ:
Մեծ քանակութեամբ վաճառելու կատարվում է գործարանի կանոնադրում, որտեղ
ընդունվում են և պատուէրներ: Մաս մաս ծախվում է Միտի մայր եկեղեցու դիմաց
գտնվող մազանցում:
25-24 (2)

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԻ աւարտած գիւժ-
նաղիական կուրսը պատրաստում է երկուս-
ներին ամեն տեսակ ուսումնարանների հա-
մար: Հասցէն կարելի է իմանալ ԿԵՆՏՐՈՆԱ-
ԿԱՆ ԳՐԱՎԱՅԱՌՆՆՈՅՈՒՄ, Պ. ԱՐՄՐՈՒՆՈՒ
ԳԱԼԵՐԵՈՒՄ:
2-2

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՅԱՌՆՆՈՅՈՒՄ ԱՐ-
ՄՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԵՐԵՈՒՄ, ծախվում են ի վիճի
այլոց հետեւալ հայերէն նոր գրքերը.
1. Փոքրիկ ժողովրդական Ալբերտի
բան գիւղական ուսումնարանների համար, գինն
է 5 կոպ. գումարով անտոններին գիջումը կը լինի:
2. Գէորգ Բարիուղարանի նոր թարգմանու-
թիւնները Գօն կարլոս, Նաթան Իմա-
տուս և Օրլէանի կոյս, իւրաքանչիւրը
60-ական կոպ.
3. Կօն-Բիշօւ Լամանչեցի թարգ. Յ.
Առաքելեանի, գինն է 70 կոպ.
4. Լեոնի վիշաբ Շաս-Աղիկեանի գինն է
1 ր. 25 Կ. ճանապարհի ծախսը գնողների վրա է:
ԹԻՖԼԻՍԻ ԳԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ
Երկրորդում է որ վարչութեան ներկայութեամբ
յուշի 21-ին կը լինի ԱճՈՒՐԻ առանց կրկ-
նաճՈՒՐԻ, կողմնորում գտնվող քաղաքային
հողը կապարով տարւ համար, վարչութեան
մէջ ունեցած պայմաններին համեմատ, ԵՐԹ
ՏԱՐԻ ժամանակով:
2-3

ԼՈՅՍ ՏԵՍՍԻ ԵՒ ԲԱՍՏԱՆՎՈՒՄ Է ԲԱՍՏԱՆՈՐԻՆԵՐԻՆ
ՎՈՐՁՈՒ Երանայ հանդիսի
IV գիրքը:
Բովանդակութիւն. Կառածաղիկ, ազգային վկայանքներ (վերջ) Պերճ Պառ-
շեանցի.— Գաղթականութեան խնդիրը, Ս. Պալասանեան.— Արտոս աշխատանք, բա-
նաստեղծութիւն, Գ. Բարխուդարեանց.— Ունդարիայի սզգուծութիւնները, գործ Պետեր-
սովի.— Վան քաղաքի նկարագրութիւնը, Մ. Անանեան.— Գաւառական բարբառները և
տեղական տարրը ուսման մէջ, Գ. Տ. Ա.— Արուեստական աշխարհահասանդեաները և 1867 թ.
Փանդիկ աշխարհահասանդեանը, Կատարականութիւնը նորօգտոր Լավոլէյի.— Ի՛նչ կայ,— բնագի-
տական նկատուածքներ, Արխոնով Գովհաննիսեանց.— Նրկու բնաստեղծութիւն
է՛նէնէնց, Գ. Բարխուդարեանց.— Ճանապարհորդական նկատուածքները, Քաջբերունի:
Մատենախոսութիւնը Էջմիածնայ գրատան հրատարակութիւնները, Գրիչ.— Կօն Քի-
շոս Լամանչեցի, թարգմանութիւն Յար. զպրի Առաքելեան, Գրիչ.— Ալէքսանդրի Մանցո-
նայ խոսքեալը (promessi sposi), թարգմ. Ի ձեռն Հ. Նրուարայի Հիւրմիւղեան, Գրիչ.—
Victor Jébé, catalogue de journaux publiés ou paraissant à Paris: Ա. զգայիւն
տեսութիւն, Հայաստանի անկախութիւնը և քրեականագործ ու հայեր գրքերը: Քա.
ղաքական տեսութիւն: Յայտարարութիւնները:

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԻ ՀԱՅ-ՔԱԶԱՆՆՈՅ, որ իր ու-
սումը ստացել է Ներսիսեան Կոլեջում, ուր
և ունի ուսուցչի պաշտօն, գնալով ամառա-
նոց ԿՕՋՕՐ՝ ԿԸ ՏԱՅ ՀԱՅՈՑ ԼԵՋՈՒԻ ԴԱՍԵՐ.
ցանկացողները կարող են հարցնել Կօջօրի
հայոց եկեղեցու տնտեսներում:
3-3
ԿԻՐ կարելի է ստանալ ամեն ժամանակ
Կուկիայում, Նիկոլայեւի փողոցի վրա Վ. Լ.
Պատկովի և ընկ. սպորտի պահեստին կից:
Տուն № 44:
2-3

Նկող յուլիս ամսուց Վորձը սկսում է իր երրորդ շրջանը: Այս շրջանում Վորձը կը
հրատարակուի մի և նոյն ուրրութեամբ և մի և նոյն աշխատակիցների գործակցութեամբ:
Տարեկան գինը մնում է 10 ր.:
Անցեալ շրջանների գրքերը կարելի է ստանալ խմբագրութեան մէջ, ուր և բացում
է երրորդ շրջանի ստորագրութիւնը հասցէն. Կաթիլ, թիւ 1 յարկ, թիւ 1 յարկ, թիւ 1 յարկ
Dords.

Только что возвратившись изъ заграници привезъ съ собою большой выборъ разныхъ карманныхъ золотыхъ и серебряныхъ ЧАСОВЪ ремонтъ разныхъ системъ, какъ-то, репитирныхъ (Répétition à minutes) съ календарями (à quantième) докторские часы (Secondes indépendantes) и т. д. Выборъ едланъ мною у лучшихъ женевскихъ фабрикъ, изъ той самой партіи которая была отправлена на Парижскую всемирную выставку, за вѣрность хода часовъ магазинъ гарантируетъ.
Большой выборъ разныхъ золотыхъ, бриллантовыхъ и сереб. вещей очень изящная работа; не смотря на куръе, цѣны умѣренны.
Магазинъ С. КАЦЪ.
Двоцдовая улица № 3.
(332) 5-5.

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱԼԵՃԱՌՆՆՈՅ (Յունիսի 20-ին)		ՀԵՆԱԿԻՐ		ՓՕԹԻ-ԹԻՖԼԻՍԵԱՆ ԵՐԿԱ-ԹՈՒՂԻ		ՓՕՍ		ԲԺՇԿԱՆՈՑ						
Ր.	Կ.	Ր.	Կ.	Ր.	Կ.	Ր.	Կ.	Ր.	Կ.					
Ո սկիւն (պոլիտիկայի)	3	30	Կովկասի և Ան- գլիականի քա- ղաքները	1	1	Ամեն տեսակ թէ՛ նա- մակներ, թէ՛ քաղցրներ և թէ՛ ծանր փոստ ամեն տեղ ուղարկելու, ընդունվում են ամեն օր, անուանեան 8 ժամից մինչև 1 և կէսօրից չեղ 3 ժամից մինչև 7. Իսկ կիրակի օրերը հասա- րակ նամակներ մինչև 10 ժամ անուանեան և 3-7 երկուրեան. Ռ ու ս ս ս ս ս ս ս ս Ա ր տ ա ս ս մ ա ն ի յ Վ ր օ ս ր ս ս ս ս ս ս ս Փ օ ս ր ս ս ս ս ս ս ս ս Լ ի ս ս ս ս ս ս ս ս ս Կ ու շ ար կ օ լ յ եր- կուր օրերը, ինչպէս հաշտութիւնը և շաբաթ- ընթացքը, Փ օ թ ի թ ի Լ ի ս ս ս ս ս ս ս ս ս Մ ի ի ս ս ս ս ս ս ս ս Փ օ թ ի թ ի թ ի թ ի Փ օ թ ի թ ի թ ի թ ի Փ օ թ ի թ ի թ ի թ ի	2	2	2	2	2	2	2	2